

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

12. februar 1849.

Lov om almindelig Værnepligt for K. Danmark*).

Justitsminist. [Rigsd. Forhdl. f. 1848. S. 485. 1458].

*) *Just. M. Circ. 16. Febr. (D. T. 183), Skr. 15 Mart, (D. T. 283), 30 Mart. (D. T. 409), 15 Mai (D. T. 770), 15 Jun. (D. T. 775), 26 Jul. (D. T. 779) og 12 Nov. (D. T. 962). K. U. M. 21 Mart, (D. T. 320) og 15 Mai (D. T. 535). Indenr. Min. Circ. 26 Jun. (D. T. 670).*

Gr. Ligesom Værnepligtens Almindeliggjørelse i Kongeriget Danmark alt i Kongens høisalige Herr Faders Regieringstid har været Gienstand for den omhyggeligste Overveielse og Forhandling med de raadgivende Provindsialstænder, saaledes har ogsaa Kongen fundet det nødvendigt at fremme dette Anliggendes Tilendebringelse med al den Hurtighed, som dets indgribende Vigtighed har tilladt. Efter at til dette Øiemed et Lovudkast har været forelagt Rigsforsamlingen, byder og befaler han som følger:

1 Cap. Almindelige Bestemmelser.

1)

Alle de Mandspersoner, der have Indfødsret i Kongeriget Danmark, skulle uden Hensyn til Stand eller Herkomst være Værnepligten underkastede. Den samme Forpligtelse paahviler ogsaa Udlændinge, der have erhvervet fast Hiem her i Riget, forsaavidt ingen Convention med en fremmed Stat eller noget undersaatligt Forhold til en saadan maatte være til Hinder derfor.

2)

Da de almindelige Regler, hvorefter Værnepligten bliver at ordne, ikke finde Anvendelse paa Island, Færøerne eller Kolonierne udenfor Europa, blive de der fødte Mandspersoner, kun, naar de siden maatte erhverve fast Hiem nogetsteds i Danmark, Værnepligten undergivne.

3)

Skiøndt Bornholm har sit særegne Forsvarsvæsen, saa ville dog de, der ere fødte sammesteds, være den sædvanlige Værnepligt underkastede, saafremt de

tage Ophold noget andetsteds i Danmark i en saadan Alder, at Værnepligtens Opfyldelse endnu kan fordres.

4)

De, der hidtil have været fritagne for Værnepligten, hvad enten saadan Frihed er grundet paa Fødsel, eller først senere er erhvervet, navnlig ved Indbetaling af en Kiendelse til Landmilitiefonden eller Søindrulleringsfonden, skulle, forsaavidt de ere fødte i 1826 eller senere, være Værnepligten underkastede lige med den hidtilværende værnepligtige Befolkning. De i 1826 fødte Værnepligtige, der ved den i 1848 afholdte Session ere enten udslettede af Rullerne eller midlertidigen forbigaaede, blive at behandle ved de forestaaende Extra-Sessioner lige med de hidtil for Værnepligt fritagne Personer fra samme Aar. Naar Nogen, der i Henhold til den tidligere Lovgivning er bleven fritagen ved Indbetaling af en Kiendelse, skulde blive udskreven til activ Tieneste, bliver den erlagte Kiendelse at tilbagebetale ham, saafremt den er bleven indbetalt forinden Udstedelse af Pl. 10 og 27 Jul. 1846.

5)

De derimod, som ere fødte forinden den 1 Jan. 1826, forblive i Besiddelse af den tidligere erhvervede Frihed; dog at de, som i Henhold til Anordn. 23 Sept. 1848 maatte extraodinairt udskrives i Anledning af den nærværende Krig, blive pligtige at udføre den Tieneste; hvortil de ere udskrevne, saalænge de bestaaende Krigsforhold maatte gjøre det nødvendigt. Imidlertid skulle de, der inden 1 Jan. d. A. have indladt sig i Ægteskab, være fritagne for Udskrivning efter den nævnte Anordn. Fremdeles vil Bestemmelsen i den sidste Deel af den foregaaende Paragraph, naar det der forudsatte Tilfælde er tilstede, saavelsom Bestemmelserne i §§ 6 og 7 finde Anvendelse paa de i Anordn. 23 Sept, s. A. omhandlede Personer. Endeligen forandres Bestemmelserne i Anordningens § 12 derhen, at den Udskrevne ogsaa kan stille en Værnepligtig for sig.

6)

Enhver, der har modtaget den geistlige Ordination eller er fast ansat som Skolelærer, er fritagen for al Krigstieneste og udslettes af Rullen, Den samme Fritagelse gielder og alle af Staten anerkjendte Religionssamfunds Geistlige.

7)

Alle de, som ere dømt paa Æren eller have lidt Straf af offentligt Arbeide, ville, som uværdige til at tiene i Kongens Armee eller paa Hans Flaade, være at udelukke af samme, dog uden at de derfor fritages for i fornødent Fald at anvendes ved særlige Arbeidscommandoer og deslige, i hvilket Øiemed de forblive staaende i Rullen, indtil de opnaae den Alder, med hvilken Værnepligten i Almindelighed ophører.

8)

Ved Anvendelsen af de Bestemmelser i nærværende Lov, hvorefter Rettigheder og Forpligtelser beroe paa en vis Alder, bliver stedse kun at tage Hensyn til den saakaldte „Lægdsrulle-Alder“, Aaret beregnet fra 1 Jan. til 31 Dec.; og forstaaes ved Lægdsrulle-Alder det Alders Aar, som den Paagieldende

har fyldt ved Calenderaarets Begyndelse, saa at t. Ex. de i Aaret 1826 Fødte ere at ansee som 22-aarige i Aaret 1849.

9)

Enhver Mandsperson bliver, saasnart han er confirmeret, at indføre i Lægdsrullen, til hvilken Ende Sognepræsten har at gjøre behørig Anmeldelse om de confirmerede Drengene. De, der paa den Tid, nærværende Lov træder i Kraft, alt ere confirmerede, men ei endnu have opnaaet 23 Aars Alderen, have, forsaavidt de ikke allerede ere optagne i Rullerne, i Løbet af 4 Uger fra den Tid, nærværende Lov er traadt i Kraft, at anmelde sig hos vedkommende Lægdsforstander for at optages i Lægdsrullen paa det Sted, hvor de til den Tid have fast Ophold, og til den Ende at fremlægge Døbeattest eller andet lovligt Beviis for deres Alder. Om Anmeldelsen meddeles den Paagiældende et Beviis uden Betaling, hvormed han siden har at legitimere sig. De, der forsømme saaledes at anmelde sig inden den anførte Tid, blive ved Politiretten at ansee med Mulct af 2 Rbdlr, hvilken Mulct gientages for hvert af de paafølgende Aar, Anmeldelsen forsømmes, indtil de Paagiældende skulle møde for Sessionen. Under samme Mulct skulle Bekiendere af andre Confessioner end den evangelisk-lutherske og reformeerte anmeldes for Lægdsforstanderen, for at indføres i Rullen, naar de fylde det 15de Aar; have de fyldt 15 Aar, men ei endnu opnaaet 23 Aars Alderen, skulle de under samme Ansvar melde sig inden den fornævnte Frist af 4 Uger. Den samme Forpligtelse paalægges fremdeles Fremmede, som nedsætte sig her i Riget, og de i §§ 2 og 3 ommeldte Personer, saavel med Hensyn til deres Børn som til dem selv, forsaavidt de ere i det i §§ 1 - 3 omhandlede Tilfælde og ei endnu have opnaaet den i nærværende Lovs § 29 ommeldte Alder. De hidtil for Værnepligten fritagne Mandspersoner, som ere fødte i Aaret 1826 og saaledes staae for Udskrivning paa den første Session, ville, saafremt de ikke have anmeldt sig til den angivne Tid eller i alt Fald forinden Sessionens Afholdelse, eller naar de uden lovligt Forfald udeblive fra Sessionen, være at udskrive forlods.

10)

Alle Mulcter, der skulle erlægges efter denne Lov, tilfalde vedkommende Fattigvæsen.

11)

Værnepligten opfyldes enten i Kongens Land-Armee eller i Hans Sø-Tieneste, i Overensstemmelse med de Regler, som indeholdes i det Følgende.

12)

Ingen andre Fritagelser eller Begunstigelser med Hensyn til Værnepligtens Opfyldelse kunne herefter tilstedes end de, der have Hiemmel i nærværende Lov og Anordn. 23 Sept. 1848.

2 Cap. Om Værnepligten i Henseende til Land-Krigstienesten.

13)

Udskrivningen til Hæren skeer paa de anordnede Sessioner i Overeensstemmelse med de Forskrifter, som nu ere, eller i Fremtiden maatte blive givne. For Landets Vedkommende tiltrædes disse Sessioner af et Medlem af Amsraadet, som dette selv dertil udvælger, eller, hvor et Amt har flere Amsraad, af et Medlem af hvert af disse. For Kiøbstædernes Vedkommende tiltrædes de af et af Communalbestyrelsen i den Kiøbstad, hvor Sessionen afholdes, valgt Medlem af sammes Midte.

14)

Med 22 Aars Alderen indtræder den almindelige Forpligtelse til Landkrigstienesten, til hvilken Ende i Reglen enhver Landværnepligtig har personlig at fremstille sig for den med Hensyn til Udskrivningen anordnede Session, til Bedømmelse og Behandling i Overeensstemmelse med de i saa Henseende foreskrevne Regler. Afholdes den Session, paa hvilken Udskrivningen af Mandskabet for et vist Aar finder Sted, forinden dette Aars Begyndelse, er det en Selvfølge, at Mandskabets Alder beregnes saaledes, som den vil være ved Tjenestetidens Begyndelse.

15)

For den almindelig anordnede Undersøgelse af Sessionslægerne blive de at fritage, som selv anmelde sig som fuldkommen tjenstdygtige og derom medbringe en autoriseret Læges Attest,

16)

De, som ved dette Møde befindes at have saadanne Svagheder eller Mangler, der gjøre dem for stedse uskikkede til al Krigstieneste, har Sessionen strax at udslette af Rullen og at meddele Fripas.

17)

De, der med 22 Aars Alderen ei endnu befindes at have en Høide af 61 Tommer eller den fornødne Legemsdygtighed, eller som lide af nogen Svaghed eller Legemsfeil, der antages at kunne hæves, og som af den Grund iforbigaaes ved Udskrivningen, have atter at møde med 23 Aars Alderen, og, hvis de da findes at være i lige Tilfælde, med 24 Aars Alderen. Befindes de da at være tjenstdygtige, behandles de lige med det 22-aarige Mandskab; men de, som ei endnu til den Tid befindes at være tjenstdygtige til den staaende Hær, blive enten at udslette af Rullen, saafremt de findes uskikkede til al Krigstieneste, eller, forsaavidt de maatte findes brugbare, til anden militair Tieneste, at behandle i Overeensstemmelse med § 33;

18)

I Fredstid kan Enhver, naar han med den sædvanlige Udskrivningsalder for Sessionen derom fremsætter eller lader fremsætte Begiering, erholde Udsættelse

med at behandles til Udskrivning for eet eller flere Aar indtil hans 25de Aar. Med Udløbet af den tilstaaede Frist har den Vedkommende personlig at fremstille sig og bliver da at behandle lige med de 22-aarige Værnepligtige. Den, som da uden lovligt Forfald udebliver fra Sessionen, betragtes som forlods udskreven; men saafremt han ved senere Undersøgelse skulde befindes at være utienstdygtig til Soldat, bliver han at tiltale ved Politiretten til at erlægge en Mulct af 10 til 20 Rbd.

19)

Det tillades Enhver, som ei har opnaaet Udskrivningsalderen, men er 18 Aar eller derover, at indtræde i den staaende Hær som Menig paa de sædvanlige Vilkaar, forsaavidt han har det fornødne Maal og ellers er fuldkommen tienstdygtig. Derimod kan den Værnepligtige først med det 21de Aars Alder, naar han saaledes anmelder sig for Sessionen, stedes til Lodtrækning og behandles lige med det 22-aarige Mandskab.

20)

Overhovedet tillades det unge Mennesker, som have opnaaet 18 Aars Alderen og have paa taget sig 8 Aars stadig Tjeneste i Herren i Underofficers-Classen eller som Menige, paa denne Maade at udtiene deres Værnepligt; men den Tid, i hvilken Nogen, alt forinden det 18de Aar, maatte have været ansat i saadan Stilling, skal ikke i denne Henseende kunne komme ham til gode. Skulde den Paagieldende udtræde af sin Stilling, forinden han har gjort de 8 Aars Tjeneste, bliver han, hvis han har tient 5 Aar eller derover, at overføre til Forstærkningen, men i modsat Fald at behandle lige med den Aldersklasse, til hvilken han efter sin Alder hører.

21)

Der udskrives aarlig saa meget Mandskab, som Loven fastsætter. Fordelingen paa de forskiellige Udskrivningsdistricter skeer i Forhold til det Antal af tjenstdygtigt Mandskab, der ifølge de paa Sessionen erholdte Oplysninger staaer for Udskrivning. Det udskrevne Mandskab benyttes i Overeensstemmelse med Armeens Organisationsplan.

22)

Af det tienstdygtige Mandskab, der staaer for Udskrivning, antages først de, som frivilligt melde sig for at forrette Tjeneste paa de sædvanlige Vilkaar.

23)

Forsaavidt den tienstdygtige Udskrivningsmasse er større end det Antal, som skal udskrives, bliver det at afgjøre ved Lodtrækning mellem de Paagieldende, hvo der strax skal udskrives og hvo der skal forbigaaes indtil videre. Lodtrækningen indrettes saaledes, at der for hele Udskrivningsdistrictet trækkes Nummere fra Nr. 1 opad. De, der erholdte de lavere Nummere, udskrives fremfor dem, der erholdte de høiere Nummere. Hver Mand er berettiget til selv at udtage sit Nummer. For dem, der for Sessionen anmelde og behørig godtgjøre at være forhindrede fra at møde paa Grund af Sygdom eller andet lovligt Forfald, som Sessionen har at bedømme, trækkes Lod af Lægdsmanden.

24)

Den, der paa Grund af sit udtrukne høiere Nummer, ei strax udtages til Soldat, skal dog være pligtig, om fornødent, at underkastes Vaabenøvelse og bliver at betragte som overcomplet Soldat, saaledes at han i Løbet af Aaret indtil næste Sessions Afholdelse kan indkaldes til Dækning af opstaaede Vacancer. De, der ei saaledes i Løbet af Aaret ere blevne anvendte, ansættes paa næste Session i Forstærkningen, men kunne dog endnu i eet Aar underkastes Udskrivning til den staaende Hær, saafremt Aarets Mandskab ikke maatte være tilstrækkeligt til den bestemte Udskrivning, I saadant Tilfælde anvendes den yngre Aldersklasse fremfor den ældre. For dem, der saaledes senere udtages, beregnes Tienestetiden ligesom for den Aldersklasse, med hvilken de have mødt til Lodtrækning. Saadant Mandskab kan, naar 2 Aar ere forløbne, efterat det har mødt til Lodtrækning, i Fredstid ikke mere udskrives.

25)

I Fredstid blive de, som uden lovligt Forfald udeblive fra den Session, hvor de skulle behandles til Udskrivning, paa den følgende Session at udskrive forlods, saafremt de befindes tjenstdygtige, men i modsat Fald ved Politiretten at ansee med en Mulct af 10 til 20 Rbd. Den, som uden lovligt Forfald ogsaa udebliver anden Gang fra Sessionen, skal, naar han antræffes inden den paafølgende Session og befindes tjenstdygtig, afgives til vedkommende Troppeafdeling til 4 Aars stadig Garnisonstjeneste; men befindes han at være utienstdygtig, ansees han ved Politiretten med en Mulct af 20 til 40 Rbd. Antræffes han ikke forinden den tredje Session, og han heller ikke selv fremstiller sig for samme, skal han ansees som den, der forsætlig søger at unddrage sig Værnepligtens Opfyldelse. Der bliver da at lægge Beslag paa den Formue, som han maatte besidde eller erhverve her i Landet, indtil han antræffes, eller hans Formue paa Grund af hans Død, eller ifølge de i Fr. 11 Sept. 1839 foreskrevne Regler, tilfalder hans Arvinger. Antræffes han, inden sit 30te Aar, skal han afgives til vedkommende Troppeafdeling til 4 Aars stadig Tjeneste, saafremt han befindes tjenstdygtig. Befindes han derimod ikke at være tjenstdygtig, eller han først antræffes efter 30 Aars Alderen, bliver han at tiltale og idømme Straf af simpelt Fængsel indtil 6 Maaneder og iøvrigt at behandle efter § 32. I Krigstid ville de, der uden lovligt Forfald udeblive fra den Session, hvor de skulle behandles til Udskrivning, strax blive at betragte som forlods udskrevne.

26)

Enhver, der er udskreven til den staaende Hær, og ei endnu er indtraadt i militair Tjeneste, er berettiget til at stille for sig og til den Ende selv at skaffe en anden Mand tilveie, som skal træde i hans Sted. Stillingen bliver at berigtige enten for Sessionen, eller, efter dennes Afholdelse, for den Paagiældende Troppeafdeling. Den, som vil lade sig stille for en Anden, maa selv være frigiort for Tjeneste ved den staaende Hær og endelig overført til Forstærkningen. Ingen maa dertil antages, som ei er fuldkommen tjenstdygtig saavel i Almindelighed, som i Særdeleshed til den Tjeneste, han ønsker at paatage sig. Han maa ei alene ikke have udstaaet nogen Straf, der gjør ham uværdig til at tiene i Armeen, men han maa og bevise sit gode Forhold ved Attest fra vedkommende Øvrighed, i hvis Embedskreds han senest, har havt fast Ophold. Er den Paagiældende en

udtjent Militair, har han at fremlægge lignende Attest fra sin Escadrons- eller Compagnie-Chef, tilligemed Oplysning om, hvorvidt han er skikket til Tienesten. Ordenligviis maa ingen gift Mand, som ei er Underofficer eller en til samme Classe henhørende Militair, antages som Stillingsmand. Heller ikke maa Nogen dertil antages med høiere Alder end 28 Aar, med mindre han har udtient i den staaende Hær, i hvilket Tilfælde han dog ei maa være over 32 Aar gammel. Fra denne sidste Regel gjøres dog Undtagelse med Hensyn til udtiente Underofficerer og andre i Classe med disse staaende Militaire, som kunne antages indtil det 40de Aar, naar vedkommende Troppeafdeling ønsker at beholde dem og erklærer dem fuldkommen i Stand til at paatage sig ny Tieneste i den hele for Tieneste i den staaende Hær bestemte Tid. Stilleren bør fremdeles, som hidtil, være ansvarlig for den af ham stillede Mand, indtil denne er mød ved den paagiældende Troppeafdeling og af samme befunden tjenstdygtig, hvorom strax efter Mødet Underretning bør gives til Stilleren giennem vedkommende Land- og Søe-Krigscommissair. Skulde den Stillede ei strax ved Mødet kunne erklæres for fuldkommen tjenstdygtig, men heller ikke ansees ligefrem cassabel, skal paa lige Maade derom strax meddeles Stilleren Underretning; men den Stillede skal dog kunne beholdes til Prøve i det Høieste i 4 Uger. Erklæres han heller ikke da for tjenstdygtig, bliver derom uopholdeligen at meddele Underretning til Stilleren, som da tilholdes enten selv at møde eller igien at stille en Anden, og vil det beroe paa vedkommende Troppeafdelings Bestemmelse, om Mødet skal finde Sled strax eller først med næste Hold Recrutter. For dette Ansvar fritages imidlertid de, der stille udtiente Underofficerer og andre i Classe med disse staaende Militaire, der have erholdt Stillingstilladelse og endnu staae i fast Tieneste. Den, der stiller en Forstærkningsmand, som ikke har udtient i den staaende Hær, gaaer selv over i Forstærkningen i Stillingsmandens Plads. Har denne derimod udtient i den staaende Hær, eller er han fri for Værnepligt, bliver Stilleren at behandle lige med dem, der have udtient ved den staaende Hær. I Forstærkningen bliver Stilleren altid staaende, indtil han efter § 32 er berettiget til at erholde Afskedspas. Den, der allerede staaer i Tienesten som Soldat, kan ikke stille for sig uden særlig Tilladelse af Krigsministeriet, hvilken kun vil blive ham meddeelt, naar den, der attraaes stillet, er fuldkommen vaabenøvet ved den samme Vaabenart.

27)

Ønsker Nogen, som har opnaaet 18 Aars Alderen, men ei endnu er endeligen behandlet paa Sessionen, at frigiøre sig for Tieneste ved den staaende Hær ved at stille for sig, da kan han, uden Hensyn til, om han er tjenstdygtig eller ikke, af Sessionen begiere sig forlods udskreven og derefter stille en Mand overensstemmende med de Regler, som indeholdes i § 26.

28)

Nummerbytning kan skee enten paa Sessionen eller for vedkommende Troppeafdeling, naar den Mand, der ved Bytningen erholder det lavere Nummer, af Sessionen eller Troppeafdelingen erkiendes at have de Egenskaber, som udfordres for at kunne stilles for en Anden.

29)

Ved Forstærkningen blive at ansætte:

a) de, som have udtient ved den staaende Hær. Herfra undtages imidlertid det Mandskab, som i Henhold til § 20 frivillig har ladet sig ansætte i Underofficiersclassen eller som Menige og have gjort 8 Aars stadig Tieneste, saavel som de, der efter Pl. 27 Jun. 1842 ere, paa Grund af deres strengere Tieneste ved den staaende Hær, fritagne for Tieneste ved Forstærkningen, hvilke fremtidig beholde denne Fritagelse, saalænge ikke Bestemmelserne om hiin strengere Tieneste ere ved Lov forandrede. I Krigstid kan dog Ingen forlange Afsked fra den staaende Hær, blot fordi han har tient ved samme i den foreskrevne Tid; men den vil kunne blive ham meddeelt, forsaavidt Forholdene tillade, at hans Afgang strax erstattes.

b) de, som ved Lodtrækningen have trukket de høiere Nummere og ikke i Løbet af Aaret ere blevne indkaldte til Tieneste (§ 24).

c) de, som have stillet for sig til den staaende Hær.

d) de, som ifølge denne Lovs § 1, sidste Deel, eller efter dens §§ 2 eller 3 blive Værnepligten underkastede, forsaavidt de da ere vore 24, men under 30 Aar.

30)

Det til Forstærkningen henhørende Mandskab, der ikke først har tient i Linien, skal være pligtigt til, naar forlanges, at indfinde sig i de anordnede Exerceerskoler for at vaabenøves. Iøvrigt har Forstærkningsmandskabet i Fredstid ordentligviis ingen Tieneste at forrette, hvorimod det har at møde ved de anordnede Mynstringer; men i Krigstid anvendes det saaledes som Omstændighederne kræve,

31)

Naar Forstærkningen i Krigstid eller andre overordentlige Tilfælde skal indkaldes under Vaaben, bliver i Regelen den yngre Aldersklasse at indkalde fremfor den ældre.

32)

I Almindelighed er det udskrevne Mandskabs Tienestepligt indskrænket til 16 Aar, saa at Enhver, der med 22 Aars Alderen er behandlet til Udskrivning, med det 38te Aar udslettes af Rullen og meddeles Afskedspas; men de, der med en tidligere eller senere Alder end 22 Aar ere blevne behandlede til Udskrivning, have at udtient de fulde 16 Aar, hvorfra dog undtages de, der ifølge Bestemmelserne i § 17 ere endeligen behandlede til Udskrivning sildigere end med det 22de Aar, da disse udslettes af Rullen og meddeles Afskedspas med det 38te Aar. Fremdeles skal og den, som en Tid lang forsætlig har unddraget sig Værnepligten, udtiene sin fulde Tienestetid, saavel i den staaende Hær, som i Forstærkningen.

33)

De Værnepligtige, som enten formedelst Mangel paa det anordnede Soldatermaal eller paa Grund af nogen mindre betydelig Svaghed eller Legemsfeil ei ansees skikkede til at tiene i Linien eller Forstærkningen, men paa den anden Side ei heller kunne erklæres for aldeles utienstdygtige, blive som hidtil at henhøre til en særegen Classe, hvoraf det Mandskab bliver at udskrive, som maatte behøves ved Armeen til de der forefaldende Forretninger, saasom til at tiene som Trainkudske eller at ansættes ved Depoter, Lazarether eller hvilkesomhelst andet militairt Brug, hvortil de maatte findes skikkede. De yngre Aldersclasser blive at udskrive fremfor de ældre. Iøvrigt skal det være de Værnepligtige, som ere udskrevne til nogen Tieneste, af det ovennævnte Slags, tilladt at stille en anden til samme Classe hørende Værnepligtig, som ikke selv er udskreven, og af Sessionen dertil findes duelig. I denne Classe bliver Mandskabet staaende indtil det 38te Aar, hvorefter det udslettes af Rullen og erholder Fripas, Ingen Værnepligtig kan mod sin Villie befales at være Officersoppasser.

34)

Ihvorvel Forpligtelsen til at tiene i Armeen i Reglen ophører med 38 Aars Alderen, vil dog Enhver, endog efterat han har opnaaet denne Alder, være pligtig til, naar Fædrelandet udsættes for fiendtligt Overfald, da, paa Opfordring af Kongen eller af dem, som af Kongen dertil ere bemyndigede, at gribe til Vaaben, for, saavidt han formaaer, at medvirke til at afværge saadant Overfald, i hvilken Henseende det vil have sit Forblivende ved Fr. 3 Jun. 1801.

35)

Den Rigets Indvaanere saaledes paahvilende Værnepligt til Armeen skal, saalænge de ikke ere indkaldte til Tieneste, ei være dem til Hinder i at tage Ophold, hvor de ville, indenfor Rigets Grændser, dog at de, fra den Tid de ere blevne optagne i Rullerne (§ 9), i Tilfælde af Flytning forsyne sig med behørig Følgesedel. Denne udstedes af Lægdsmanden paa det Sted, hvor den Vedkommende staaer i Rullen, og afleveres inden 8 Dage efter Ankomsten paa det nye Opholdssted til Lægdsmanden sammesteds, der for Modtagelsen meddeler sin Tilstaaelse og derefter afleverer den til sin Lægdsforstander, som igien besørger den tilstillet Udstederen. Forsømmelse hermed fra den Værnepligtiges Side ansees med Mulct af 2 Rbd. Ligeledes skal det staae enhver Landværnepligtig frit for, naar han tager fast Ophold et andet Sted end det, hvor han er indført i Rullen, at lade sig omvexle fra et Udskrivningsdistrict til et andet.

36)

Landværnepligten skal i Reglen ikke være Nogen til Hinder for at reise til Udlandet, naar han ikke derfor forsømmer at opfylde de Forpligtelser, der ifølge de forestaaende Bestemmelser paahvile ham i Henseende til Tienestepligtens Opfyldelse. Den, som reiser til Udlandet før sit 15de Aar, er dog ikke videre forpligtet, end at han, hvis han vender tilbage før sit 38te Aar, da optages i Rullen med den Aldersklasse, hvortil han hører.

37)

Bestemmelserne i § 25 skulle dog ikke komme til Anvendelse paa den Værnepligtige, der formedelst Fraværelse i Udlandet udebliver fra den Session, hvor han var pligtig at møde for at behandles til Udskrivning, dog under Iagttagelse af følgende Regler: den Værnepligtige, der saaledes har været bortreist til Udlandet, bør, saafremt han kommer hjem, fremstille sig for den første Session, som afholdes efter hans Hiemkomst, for at bevise, at han var i Udlandet paa den Tid, da han ifølge sin Alder skulde have mødt paa Sessionen til Behandling til Udskrivning, og at han der uafbrudt har opholdt sig siden; han bliver da at behandle til Udskrivning lige med det 22-aarige Mandskab, saafremt han endnu ikke har opnaaet en Alder af 32 Aar, men ellers at udskrive til Forstærkningen; brister derimod hiint Beviis ham, da bliver han at ansee som modtvillig udebleven. De i nærværende Paragraph givne Bestemmelser gielde dog ikke om dem, som ved Bortreise i Krigstid unddrage sig fra Udskrivning.

38)

Den, der henhører til den staaende Hær, kan ikke reise ud af Riget uden dertil fra Krigsministeriet meddeelt Tilladelse, som i Reglen ikke kan ventes, saalænge den Vedkommende forretter fast Tieneste. For Overtrædelsen heraf ansees Vedkommende ved Politiretten med en Mulct af 10 till 20 Rbd., forsaavidt hans Tjenesteforhold ei medfører, at han bliver at dømme ved en militair Ret. Det Samme gielder om dem, der som Følge af de ved Lodtrækning erholdte højere Nummere, midlertidig ere forbigaaede, saalænge de i Overeensstemmelse med § 24 kunne som overcomplete Soldater indkaldes til Tieneste ved den staaende Hær. De, der endeligen ere overførte til Forstærkningen, og de, der henhøre til den i § 33 ommeldte Classe, ere ikke ved deres Værnepligt hindrede i at begive sig til Udlandet.

39)

Værnepligten skal ikke være Nogen til Hinder for at erhverve Borgerskab i en Kiøbstad, hvilket dog paa den anden Side ingen videre Indflydelse skal have paa de ham paahvilende militaire Tjenestepligter, end den, som omtales i Slutningen af § 40.

40)

Den Forpligtelse, som for Tiden paahviler Kjøbstadbeboerne til at gjøre Tieneste i vedkommende Kiøbstads Borgervæbning eller Brand- og Politicorps, skal fremdeles vedblive, dog at Tieneste i Borgervæbningen eller Politicorpsset ikke kan affordres Nogen, der henhører til den staaende Hær. Tieneste i Brandcorpsset kan ikke fritage Nogen, der henhører til den staaende Hær, fra at opfylde den Tieneste, som hans Stilling i denne medfører. Tienesten i saadanne Corps bliver alene at betragte som en Communalbyrde til Overholdelsen af den indre Orden og Sikkerhed i Kiøbstaden, uden Hensyn til Værnepligten; til hvilken Ende slige Corps alene skulle staae under den civile Øvrigheds Overbefaling. Som Følge heraf skal der gives de nuværende Kiøbstad-Borgervæbninger en til dette Øiemed svarende Organisation, forsaavidt det ikke allerede er skeet. Dog skulle de borgerlige Corpser i Kiøbenhavn og øvrige faste Pladser, derunder indbefattet Helsingør, fremdeles i Krigstid under

Krigsbestyrelsens Befaling kunne anvendes til at modstaae fiendtligt Overfald, naar Byen angribes, og skulle derfor ogsaa i Fredstid staae under Krigsbestyrelsens Tilsyn. Den Forpligtelse, som ifølge Regl. 22 Apr. 1829 § 2 paahviler Kongens Livjægercorps til i Krigstid at bruges paa hvilket som helst Sted inden Siællands Grændser, det maatte findes hensigtsmæssigt at anvende samme, skal for Fremtiden bortfalde og Corpsets Forbindelse med Kongens Armee ophøre. Alle de, der ere ansatte ved de sidstnævnte borgerlige Corps, skulle saalænge være fritagne for at indkaldes til Armeens Forstærkning, om de end ellers maatte henhøre til samme, saavel som for at kunne bruges til saadan Tjeneste, som omhandles i § 33.

3 Cap. Om Værnepligten i Henseende til Søkrigstienesten.

41)

Udskrivning til Søkrigstienesten skeer paa de anordnede Sessioner blandt de til Sørullen henhørende Personer.

42)

Til Sørullen henhøre:

- 1) alle de Værnepligtige, som fortiden ere optagne i Rullerne som Sølimiter;
- 2) alle de Kiøbstadbeboere, som hidtil, i Henhold til Fr. 8 Jan. 1802 § 1, ere indførte i Sørullerne;
- 3) de Uværnepligtige, som have erholdt Sø- eller Volontair-Patent. Fremdeles blive dertil at henhøre:
- 4) de af den hidtil for Værnepligt fritagne Befolkning, der paa den Tid, nærværende Lov træder i Kraft, have fast Ophold indenfor Grændserne af de nuværende Sølimit-Districter, forudsat at de ikke have opnaaet den Alder, der i Henhold til § 5 fritager for at inddrages under Værnepligten, og de heller ikke maatte foretrække at opfylde deres Værnepligt i Landkrigstienesten, hvilket skal staae dem frit for;
- 5) alle de, der, uden at være Søindrullerede, fortiden ere ansatte i Søetaten som Officierer eller i Etatens Divisioner, eller som i Fremtiden maatte blive antagne i samme;
- 6) Disses Sønner, saasnart de have opnaaet den Alder, der i Medfør af § 9 medfører Forpligtelse til at optages i Rullen, hvilket saavel gjelder deres nuhavende Sønner, forsaavidt de ikke ere fødte forinden den 1 Jan. 1826, som dem, der fremtidigens fødes dem;
- 7) for Fremtiden alle de Værnepligtige, som have fast Ophold indenfor Sølimitdistricternes Grændser paa den Tid, de i Henhold til § 9 skulle optages i Rullerne; og endelig

8) de Landværnepligtige, som med særlig Tilladelse overføres til Sørullen i Overeensstemmelse med de følgende Paragrapher.

43)

Naar en Landværnepligtig ønsker at overføres til Sørullen, kan Sessionen, naar han derom melder sig, inden han har overskredet 18 Aars Alderen, til enhver Tid af Aaret meddele ham et Interimspatent til at fare tilsøes. Naar han er indtraadt i det 22de Aar, skal han fremstille sig for Sessionen for at erholde en Character angaaende sin Befarenhed. Erklæres han herved for „heel" eller „halvbefaren" eller „søvant", samt i sidste Tilfælde godtgjør, at have sit Erhverv ved Lodsvæsen eller ved at fare med Skibe, Pramme, Jagter, Baade og andre Fartøier, af hvad Navn nævnes kan, eller ved Fiskeri, og vil han blive ved Søfarten, meddeles ham strax Sø-Patent, hvorefter han foranstaltes udslettet af Landrullen; men faaer han ikke een af hine Charakterer, eller han ikke mere vil fare tilsøes, da forbliver han i Landrullen og behandles som henhørende til samme.

44)

Enhver Landværnepligtig, der endelig er overgaaet til Forstærkningen eller henhører til den i § 33 omhandlede Classe af mindre Tienstdygtige, og som ønsker at beskæftige sig med Søfart og Fiskeri, skal i Fredstid være berettiget til at blive overført til Sørullen.

45)

Bestemmelsen i Fr. 8 Jan. 1802 § 1, at Sønner af dem, der i Kiøbstæderne ernære sig ved Søfart, Lodseri eller vidtløftigt Fiskeri, skulle henhøre til Sørullen, skal for Fremtiden aldeles bortfalde. For kiøbstadfødte Personer, der ikke allerede nu henhøre til Sørullen, vil Overførelse i samme følgelig kun skee i Overeensstemmelse med Reglerne i §§ 42, 43 og 44.

46)

Dersom nogen Søindrulleret ikke, inden han indtræder i sit 22de Aar, har saaledes beskæftiget sig med Søfart og Fiskeri, at han kan opføres i Rullen idetmindste som „Søvant", skal han behandles til Udskrivning til Landkrigstienesten lige med det 22-aarige Mandskab, og befindes han der tienstdygtig, overgaaer han til Landrullen. De søvante Sølimiter, som med 22 Aars Alderen ei befindes at have den fornødne Høide og Legemsdygtighed til Landkrigstienesten, skulle i Lighed med, hvad i § 17 er foreskrevet for de Landværnepligtige, fremdeles møde paa Sessionen med 23 Aars Alderen, og i fornødent Fald med 24 Aars Alderen. Befindes de heller ikke da at have den fornødne Tienstdygtighed, blive de staaende i Sørullen som „Usøvante" indtil det 38te Aar. Foranførte Bestemmelser skulle ogsaa bringes i Anvendelse paa de Øer, hvis Beboere hidtil have været fritagne for at behandles til Udskrivning til Landkrigstienesten.

47)

Enhver, der henhører til Sørullen, men ei ønsker at beskæftige sig ved Søen, skal indtil sit 18de Aar, eller, hvis han ikke inden det 22de Aar er bleven

udskreven til Søtjenesten, da indtil denne Alder være berettiget til at blive overført til Landrullen og derom af Sessionen at erholde et Beviis.

48)

De Søværnepligtige forblive i Sørullen indtil deres 50de Aar og henføres efter deres Alder til en af de følgende 3 Afdelinger:

1) Ungdoms-Rullen, som omfatter det unge Mandskab fra Indskrivningsalderen indtil det 17de Aar inklusive;

2) Hovedrullen, hvortil henhøre alle Søværnepligtige fra det 18de til det 38te Aar; og

3) Extra-Rullen, hvortil henføres alt Mandskab fra det 38te Aar indtil 50 Aars Alderen, med hvilken Alder de aldeles udgaae af Rullerne.

De Søværnepligtige, der ikke ville beskæftige sig med Søfart eller Fiskeri, ere berettigede til at blive udslettede af Rullen med det 38te Aar.

49)

Enhver i Ungdomsrullen eller Hovedrullen indført Søværnepligtig har, med 16 Aars Alderen og siden fremdeles, aarlig at fremstille sig for Sessionen, forsaavidt han ikke maatte være i Fart eller ved andet lovligt Forfald forhindret fra at møde. De i Extrarullen indførte Søværnepligtige møde kun, naar den Aldersklasse, hvortil de høre, indkaldes, saavel som til de Mønstringer, vedkommende Ministerium fra Tid til anden maatte finde sig foranlediget til at anordne.

50)

De, som ved det første eller et senere Møde befindes at have saadanne Svagheder eller Mangler, der gjøre dem for stedse uskikkede til al Søtjeneste, har Sessionen strax at udslette af Rullen og at meddele Udygtighedspas.

51)

De derimod, som ei saaledes findes egnede til at udslettes, men ei heller siden, og senest med det 24de Aar, befindes at være af den Legemsdygtighed, at de kunne udskrives til den egentlige Søtjeneste som Matroser, saavel som de af disse, der ei til det 24de Aar ere blevne „Søvante" og heller ikke i Henhold til § 46 ere blevne udtagne til Soldater, skulle under Benævnelsen af „Usøvante" blive staaende i Sørullen til det 38te Aar, for i paakommende Tilfælde at kunne i denne Egenskab udskrives til saadan Tjeneste, hvortil mindre Sødygtighed udfordres.

52)

I Fredstid, og naar ikke overordentlige Udrustninger finde Sted, skal Udskrivning til Orlogstjenesten ikkun skee af det Mandskab, der henhører til Hovedrullen; men i Krigstid og til overordentlige Udrustninger kan tillige Mandskabet i Ungdoms- og Extra-Rullerne udskrives,

53)

For den ellers almindelig anordnede Undersøgelse af Lægerne paa Sessionen blive de Søværnepligtige at fritage, der selv anmelde sig som fuldkommen tjenstdygtige og derom medbringe en autoriseret Læges Attest.

54)

Ihvorvel Forpligtelsen til Udskrivning til Kongens Søetjeneste i Reglen ophører med det 50de Aar, skal dog, naar der i Krigstid maatte udgaae et saadant almindeligt Opbud, som omhandles i § 34, Enhver, som har udtient sin Værnepligt tilsøes, og endnu er af den Alder og Legemskraft, at han kan deeltage i Søforsvaret, være pligtig til at udføre den Tjeneste, hvortil han maatte blive ansat.

55)

Det tillades Enhver, der er udskreven som Søværnepligtig, men endnu ei udcommanderet til nogen bestemt Tjeneste, at stille en Anden af samme Befarenhed og Tjenstdygtighed for sig. En saadan Stilling gjælder kun for eet Togt og bliver at berigtige for Sessionen eller i alt Fald for vedkommende Søkrigscommissair, Indrulleringschef eller Hverving. Men den, der allerede er commanderet til en vis Tjeneste, kan ikke stille for sig uden særdeles Tilladelse af Marineministeriet. Den, som har stillet for sig, betragtes, som om han havde udført det Togt, hvortil han var udskreven, og kan ei i Løbet af det Aar udskrives til nogen Søjteneste, med mindre der senere maatte blive paabuden en yderligere Udskrivning i det Omfang, at han ikke længere kan forskaanes; dog skal det Togt, hvortil han har stillet for sig, i ethvert Fald regnes ham tilgode. Ingen maa antages som Stillingsmand, medmindre han er fuldkommen tjenstdygtig til den Tjeneste, han vil paatage sig. Han maa ei alene ikke have udstaaet nogen Straf, der gjør ham uværdig til at tiene til Orlogs, men han maa ogsaa tilveiebringe fyldestgørende Beviser for sit gode Forhold ved Attester fra dem, med hvilke han har faret, eller fra vedkommende Øvrighed, i hvis Embedskreds han senest har havt fast Ophold.

56)

Den samme Flytningsfrihed, som i Henhold til nærværende Lovs § 25 tilkommer de Landværnepligtige indenfor Rigets Grændser, skal ogsaa tilkomme dem, der henhøre til Sørullen.

57)

I Fredstid skal Værnepligten ikke være den Søjndrullerede til Hinder for at reise til Udlandet eller tage Hyre med fremmede Nationers Skibe; dog er han pligtig, under en Mulct af 10 Rbd., at anmelde sin Afreise for Distriktschefen, der meddeler ham et Beviis for, at Anmeldelsen er skeet. Naar den, der saaledes har været bortreist, kommer tilbage her til Riget, har han under en lignende Mulct at anmelde sig hos Districtschefen.

58)

I Krigstid maa Søværnepligtige ikke tage Hyre med fremmede Nationers Skibe eller forlade Landet uden ifølge særskilt Tilladelse af vedkommende Ministerium. For den Søværnepligtige, der i Krigstid, medens han henhører til Ungdoms- eller Hovedrollen, uden særlig Tilladelse forlader Landet eller tager Hyre, paa fremmede Nationers Skibe, bliver den almindelige Tienstetid at forlænge ud over det 38te Aar, saaledes, at den for hvert Aars uberettiget Fraværelse forlænges med eet Aar. Naar nogen Søværnepligtig i den Tid, han er indkaldt til activ Tieneste, maatte af særdeles Grunde ønske at reise ud af Riget, da kan Tilladelse dertil kun gives af Marineinisteriet.

59)

Iøvrigt vil det med Hensyn til Søj-Indrulleringsvæsenet have sit Forblivende ved de nugældende Bestemmelser, forsaavidt de ikke ere blevne forandrede ved nærværende Lov.
